

Een al te klassieke kijk op de welvaartsval

Niko Gobbin & Caroline Ven,
De Welvaartsval.
Kapellen, uitgeverij Pelckmans, 2009,
169 p.

Nu de economische crisis volop woedt, is het interessant om na te gaan hoe vanuit verschillende perspectieven oplossingen worden aangereikt. In die zin is de publicatie *De welvaartsval* boeiende materie: het toont hoe vanuit christendemocratisch ideologische hoek tegenover de huidige situatie aangekeken wordt.

Laat me meteen al het grote pluspunt en het al even grote tekort van de publicatie aangeven. Het is een degelijk werkstuk dat goed gedocumenteerd is. Wie op zoek is naar grafieken over het historisch verloop van de begrotingsschuld, de werkzaamheidsgraad, de productiviteitsstijging en dergelijke, zal hier zijn gading vinden. Ook worden heel wat economische begrippen op begrijpbare wijze geïntroduceerd. Sterker nog, soms lijkt het soms op een inleidende cursus economie, maar daar is niets mis mee als de lezer erdoor op een hoger niveau getild kan worden. Maar evenzeer is de publicatie de veruitwendiging van een totaal verouderde visie. Ze steunt volledig op een neoklassieke economische benadering en kon net zo goed, op het vlak van analysekader en oplossingsvoorstellen, tien of vijftien jaar geleden geschreven zijn.

Het lijkt erop dat de auteurs dat ook hebben aanvoeld en dit tevergeefs poogden te remediëren in pakweg de eerste vijftig bladzijden van de in totaal honderdzeventig. Zo vinden we in het voorwoord van Herman Van Rompuy de zin die ook op de cover prijkt: "De tijd dringt, we mogen op economisch en ecologisch vlak niet verzanden in 'too little, too late'." Wat meteen de indruk wekt dat we een verhaal krijgen dat de

economische en de ecologische uitdaging samen zal behandelen. Ook in de inleiding schrijven de auteurs dat ze niet in de val willen trappen om welvaart gelijk te stellen aan welzijn. Als logische uitwerking nuanceren ze in het eerste hoofdstuk het gebruik van het bruto binnenlands product (bbp) als maatstaf van economische ontwikkeling. Bij de duiding van het begrip duurzame ontwikkeling geven ze tevens aan dat ook milieuschadelijke activiteiten bijdragen tot een stijging van het bbp.

Maar het lijkt alsof deze nuanceringen een verplicht nummertje waren om ze vanaf het tweede hoofdstuk meteen terug over boord te gooien. Want de auteurs maken belangwekkende analyses zonder er vernieuwende conclusies uit te trekken. Zo tonen ze dat sinds de *golden sixties*, gekenmerkt door hoge economische groei, we *structureel* te maken hebben met een systematische groeivertraging. Van meer dan 4 procent in die *gouden tijden* tot minder dan 2 procent sinds begin de jaren '80; met nu dus de krimp van de economie in 2009. De auteurs stellen terecht dat '... ook los van de financiële crisis de economische kaarten niet zo gunstig liggen. De afgelopen jaren hebben duidelijk aangetoond dat de grondstofprijzen, en vooral de olieprijs, bijzonder scherp reageren op een wereldwijde versnelling van de economische activiteit. Het valt te vrezen dat een internationaal herstel snel opnieuw aanleiding zal geven tot een forse verhoging van onder meer de energieprijzen.' Waarop de auteurs erop wijzen dat door de automatische koppeling van de lonen aan prijsstijgingen, ook de loonkosten zullen toenemen waardoor de lonen in ons land duurder worden dan in onze buurlanden, wat op haar beurt de concurrentiekracht aantast.

Je zou denken: na zo'n analyse krijgen we een krachtig pleidooi om onze economie veel energiezuiniger te maken. Maar net het omgekeerde is het geval! De auteurs geven aan dat de economie gebruikt maakt van de productiemiddelen arbeid, kapitaal en natuurlijke hulpbronnen.

Deze bepalen het groeipotentieel. Maar omdat België zelf niet over natuurlijke hulpbronnen beschikt, in tegenstelling tot bijvoorbeeld Nederland of Rusland, besluiten de auteurs deze productiefactor in de rest van het boek volledig terzijde te schuiven! Anno 2009 een boek schrijven dat pretendeert 'een gezondheidsbulletin van de Belgische economie anno 2010' te presenteren, maar niets zegt over emissie van broeikasgassen, energie-efficiëntie of duurzaamheid, is eigenlijk te zot voor woorden.

Hiermee is het dan ook overbodig de rest van het boek grondig te bespreken. Het biedt zoals gezegd een grote hoeveelheid relevante gegevens over de nv België. Wil je te weten komen hoe het zit met de – puur vanuit traditioneel neoklassiek economisch perspectief - creatie en verdeling van de toegevoegde waarde, de evolutie van de loonkosten of die van de sociale zekerheid, dan is het nuttige literatuur. Maar een vernieuwend idee inzake toekomstig beleid zal je er niet vinden. Om een afsluitend voorbeeld te geven: in hun bespreking van alternatieve financieringsbronnen voor de sociale zekerheid, vermelden ze ook een mogelijke energiehelling. Dit wordt in zowat elk internationaal rapport voorgesteld als *noodzakelijke* voorwaarde om te komen tot ecologische duurzaamheid. Maar de auteurs redeneren archaïsch: 'Een belasting op energie zal dan weer de energiekosten voor bedrijven aantasten, wat ook belangrijk is voor hun internationale concurrentiepositie, en dus voor de jobs die ze creëren.'

In feite is het een beetje beangstigend te beseffen dat deze auteurs de economische raadgevers zijn van de christendemocratische regeringsleiders van dit land. Terwijl de 21^{ste} eeuw haar tweede decennium binnenglijdt, teren zij op recepten uit de vorige eeuw.

Dirk Holemans